

Na osnovu člana čl. 4. i 11. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06 i 59/06), člana 22. Statuta Agencije za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 42/04) i člana 11. Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), direktor Agencije dana 18.4.2007.godine, d o n o s i

U P U T S T V O
ZA PRIMJENU ODLUKE O JEDINSTVENOM NAČINU
OBRAČUNA I ISKAZIVANJE EFEKTIVNE KAMATNE STOPE
NA KREDITE I DEPOZITE

I OPĆE ODREDBE

Ovim uputstvom bliže se uređuje način i metodologija po kojoj se izračunava i iskazuje efektivna kamatna stopa (u daljem tekstu: EKS) na kredite koje odobrava banka i mikrokreditna organizacija(u daljem tekstu: MKO) i položene depozite kod banke shodno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (u daljem tekstu: Odluka).

II METODOLOGIJA IZRAČUNAVANJA EKS

EKS je dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou i to primjenom složenog kamatnog računa - obračun konformnom metodom, s tim što se pri obračunu EKS na kredite koristi korektivni faktor za diskontovane novčane prilive i odlive sredstava depozita položenog kao sredstvo obezbjeđenja tih kredita (novčani depozit).

Jedinstveni način izračunavanja EKS zasniva se na metodu neto sadašnje vrijednosti.

EKS je ona kamatna stopa čijom primjenom se diskontovani novčani prilivi izjednačavaju sa diskontovanim novčanim odlivima koji se odnose na date kredite, odnosno primljene depozite, tj. ona kamatna stopa primjenom koje se diskontovana serija neto novčanih tokova izjednačuje sa nulom.

EKS se iskazuje u procentima s dvije decimale, uz zaokruživanje druge decimale, i važi na dan obračuna (primjer: EKS % = x,xx %).

Pod novčanim tokovima, u smislu ovog uputstva, podrazumijevaju se svi tokovi novca između banke/ MKO i klijenta koji su u vezi sa odobravanjem kredita, odnosno koji su dio uslova korištenja kredita (npr. isplata glavnice, otplata anuiteta, jednokratna provizija za odobrenje kredita, naknada za servisiranje kreditne partije i sl.) ili uslovljavaju odobravanje kredita (naknada za obradu kreditnog zahtjeva i dr.).

Kod kreditnog odnosa, neto novčanim tokom u određenom periodu smatra se razlika između svih uplata u korist banke / MKO - povjerioca i svih isplata u korist korisnika kredita - dužnika u toku ugovorenog roka.

Kod depozitnog odnosa, neto novčanim tokom u određenom periodu smatra se razlika između svih uplata u korist banke - primaoca depozita i svih isplata u korist deponenata banke u toku ugovorenog roka.

Osnovnim periodom, u smislu ovog uputstva, smatra se jedan dan.

III IZRADA OTPLATNOG PLANA

Kod zasnivanja kreditnog odnosa banke/MKO s klijentom, odnosno depozitnog odnosa banke s klijentom, banka/MKO uručuje klijentu otplatni plan bez pomoćnih kolona za izračunavanje EKS, sa jasno iskazanom EKS. Otplatni plan s pomoćnim kolonama za izračunavanje EKS banka/MKO odlaže u svoj kreditni, odnosno depozitni dosije. Pomoćne kolone za izračunavanje EKS su: 1) neto novčani tok, 2) diskontovani neto novčani tok, 3) diskontovane isplate kredita i 4) diskontovani tokovi novčanog depozita.

Ispred zaglavlja otplatnog plana moraju se navesti naziv i adresa banke/MKO, te informacije koje omogućuju kontakt. Otplatni plan takođe treba sadržavati datum izrade, te napomenu da iskazana EKS vrijedi na datum izrade otplatnog plana. Otplatni plan koji se uručuje klijentu pri sklapanju ugovora o kreditu ili depozitu, mora sadržavati pečat banke /MKO , te potpis odgovornog lica banke/ MKO.

Izrada otplatnog plana zasniva se na pretpostavljenom redovnom toku svih transakcija (novčanih tokova), koji podrazumijevaju urednost svih strana u izvršavanju obaveza koje iz ugovora proističu. Smatra se da ugovor važi u onom periodu za koji je sklopljen. Za potrebe ovog uputstva pretpostavlja se da banka/MKO i korisnik kredita, te banka i deponent ispunjavaju svoje obaveze pod dogovorenim uslovima i o dospijeću. Na primjer, ako je ugovorom o kreditu predviđena veća kamatna stopa onda kada klijent banci/MKO uredno ne otplaćuje kredit, tu činjenicu treba zanemariti i otplatni plan izraditi na osnovu one kamatne stope koja je predviđena kod redovne (uredne) otplate kredita.

Kod kredita ili depozita koji sadrže klauzule o promjenljivosti kamatne stope, te naknade ili provizije koje ulaze u izračunavanje EKS, EKS izračunavaju se pod pretpostavkom da su kamatna stopa i druge naknade fiksne. Na otplatnom planu obavezno se navodi nominalna kamatna stopa, uz napomenu da li je riječ o fiksnoj ili promjenljivoj kamatnoj stopi.

Ako tokom korištenja kredita, odnosno trajanja depozita, dođe do promjene kamatne stope, naknade ili provizije koje ulaze u izračunavanje EKS, banka/MKO je dužna pismeno obavijestiti klijenta o promjeni prije početka primjene (npr. u javnim sredstvima informisanja, vidljivim isticanjem u prostorijama banke, putem izvoda i sl.).

Za ugovore o kreditu, odnosno depozitu koji su zaključeni prije početka primjene Odluke, banka/MKO je, na zahtjev klijenta, dužna izraditi otplatni plan za preostali period do dospijeća. Na tom se otplatnom planu ne iskazuje EKS. Ako se ona ipak iskaže, potrebno je u napomeni navesti da takva EKS nije uporediva sa drugim EKS na tržištu zbog toga što prilikom izračunavanja nisu uključene sve naknade i provizije, odnosno početni uslovi poslovanja koji su prethodili trenutku izrade otplatnog plana.

Devizni krediti i depoziti iskazuju se u stranoj valuti, dok se krediti i depoziti s valutnom klauzulom, iskazuju u KM prema kursu koji važi na dan izrade otplatnog plana. Kurs po kojem je izvršena prethodna konverzija obavezno se navodi na otplatnom planu. Ako banka/MKO koristi više od jednog kursa (npr. kupovni kurs pri puštanju kredita, prodajni kurs pri povratu kredita), na otplatnom planu treba navesti svaki od korištenih kurseva i za šta se pojedini kurs koristio. Izuzetno, krediti i depoziti s valutnom klauzulom mogu se iskazivati u stranoj valuti (umjesto u KM) ako se pri puštanju i povratu kredita, kao i pri primanju i isplati depozita koristi isti kurs (npr. srednji kurs Centralne banke BiH). Kod deviznih kredita i depozita kod kojih se naknade i provizije utvrđuju i naplaćuju u KM, za potrebe izračunavanja EKS potrebno ih je konvertovati u stranu valutu prema srednjem kursu Centralne banke BiH koji važi na dan izrade otplatnog plana.

IV IZRAČUNAVANJE EKS NA KREDITE POMOĆU OTPLATNOG PLANA

Banka / MKO je dužna upoznati klijenta sa visinom EKS na kredite prije primanja zahtjeva za odobrenje kredita, kao i prije sklapanja ugovora o kreditu.

EKS na kredite izračunava se iz otplatnog plana.

Pregled bitnih elemenata Plana otplate kredita dat je u prilogu 1.ovog Uputstvo i njegov je sastavni dio.

Plan otplate kredita (Obrazac 1) sačinjava se uz pretpostavku da će ugovorne strane uredno izvršavati svoje obaveze.

Obrazac 1 popunjava se na sledeći način:

- 1) U kolonu "Period" unosi se redni broj perioda u kome je došlo do određenog novčanog toka. Nulti period je period prvog novčanog toka ili ugovoreni datum stavljanja kredita na raspolaganje, zavisno od toga koji od ta dva perioda nastupa ranije. Poslednji period je period poslednjeg novčanog toka.
- 2) U kolonu "Datum dospijeća" unosi se datum kada dolazi do određenog novčanog toka. Bitno je navesti tačan datum s obzirom na to da se EKS računa prema stvarnom (kalendarskom) broju dana u mjesecu i 365/366 dana u godini. Pri izračunavanju i iskazivanju EKS za kredite koji se povlače u tranšama potrebno je od klijenta tražiti da navede planirane datume kada bi trebalo doći do povlačenja tranši, te iznose tranši.
- 3) U kolonu "Isplata kredita" unosi se iznos kredita, odnosno dijela kredita (iznos tranše) koji treba isplatiti, i to u onom periodu, tj. na onaj datum kada je izvjesno da će do isplate doći, odnosno kada klijent očekuje da će povući pojedinu tranšu ili cijeli kredit. Kod kredita koji se povlače u tranšama na otplatnom planu potrebno je navesti iznos kredita.
- 4) U koloni "Druge isplate" upisuju se druge isplate koje bankai MKO izvršava na osnovu sklopljenog ugovora o kreditu (npr. preplaćene kamate i slično), osim isplate novčanog depozita i kamate na uplaćeni novčani depozit.
- 5) U koloni "Anuitet" upisuju se oblik otplate kredita koji može biti u jednakim anuitetima, promjenljivim anuitetima s jednakim otplatnim kvotama, promjenljivim anuitetima s promjenljivim otplatnim kvotama, te u drugim oblicima. Na otplatnom planu obavezno treba naznačiti od kojih se elemenata sastoji otplatna rata.
- 6) U koloni "Uplata glavnice" unosi se dio glavnice iz anuiteta koji se uplaćuje u određenom periodu.
- 7) U koloni "Uplata kamate" unosi se iznos kamate koji se uplaćuje iz anuiteta u svakom periodu, kao i interkalarna kamata. Na otplatnom planu se obavezno navodi nominalna kamatna stopa, uz napomenu da li je riječ o fiksnoj ili promjenljivoj kamatnoj stopi. Ako je riječ o promjenljivoj kamatnoj stopi, pri izračunu i iskazivanju EKS ta se činjenica zanemaruje, te se izračun vrši primjenom nominalne kamatne stope koja vrijedi na datum izračuna.
- 8) U koloni "Druge uplate" unose se sve druge uplate koje korisnik kredita plaća banci na osnovu sklopljenog ugovora o kreditu.

Drugim uplatama, u smislu ovog Uputstva, smatraju se sve one eventualne uplate koje su direktno povezane s kreditom, tj. uz uslove korištenja, odnosno odobravanja. U ove uplate ubrajaju se:

- naknada za obradu kreditnog zahtjeva;
- naknade za odobravanje kredita;
- naknada za vođenje kredita, servisiranje kreditne partije, te slanje izvoda;

- premija osiguranja kredita koje na teret korisnika kredita, a u vidu dodatnih provizija, plaća banka;
- naknada za nepovučeni iznos kredita kod okvirnih ili drugih kredita;
- naknada za čuvanje zaloga kao instrumenta osiguranja za otplatu kredita; te
- ostale slične naknade ili provizije direktno povezane s kreditom.

U ovu kolonu ne unose se:

- troškovi procjene vrijednosti nekretnina i pokretnih stvari;
- premije osiguranja ili druge naknade povezane s garancijama i drugim jemstvima kojima se obezbjeđuju kreditor od mogućih rizika;
- troškovi upisa u sudski registar;
- naknada za pribavljanje zemljišno-knjižnog izvotka;
- naknada za pribavljanje različitih uvjerenja, potvrda, dozvola i rješenja nadležnih tijela i organa;
- zatezne kamate ili bilo koji drugi troškovi ili penali proizišli iz nepoštovanja ugovorenih odredbi;
- poštarina, troškovi telegrama i telefaksa;
- troškovi kreditnog biroa; te
- ostale slične naknade i provizije.

Osim izvještavanja klijenta o EKS, iznosima koji se uključuju u izračunavanje, te o drugim uslovima kredita, banka/MKO je dužna obavijestiti klijenta i o onim dodatnim troškovima koji proizlaze iz drugih davanja koja se ne uključuju u izračunavanje EKS, a nastaju za klijenta na zahtjev banke/MKO. Ovi izdaci moraju se identifikovati i pobrojati prema vrsti. Ako je banka/MKO upoznata s iznosom određenog troška, navodi ga uz naziv troška. Takođe, dužna je klijentu pružiti ostale potrebne informacije vezane uz kreditni zahtjev i odobrenje kredita.

- 9) U kolonu "Stanje kredita" unosi se stanje kredita u određenom periodu. Ono je jednako iznosu isplaćenog kredita umanjenog za do tada otplaćeni dio glavnice (kumulirane otplate).
- 10) U kolonu "Tokovi novčanog depozita (kolateral)" unose se svi novčani tokovi u vezi sa depozitom - uplata i isplata novčanog depozita, eventualni troškovi povezani sa novčanim depozitom i eventualna kamata na novčani depozit, sa pozitivnim predznakom kada je tok od klijenta prema banci/MKO (uplata) i negativnim predznakom kada je tok od banke/MKO prema klijentu (povrat ili kamata).
- 11) U kolonu "Napomena (opis)" unosi se kratak opis novčanog toka u određenom periodu.
- 12) U kolonu "Neto novčani tok" unosi se zbir uplata glavnice (kolona 6.), kamate (kolona 7.) i drugih uplata (kolona 8.) (pozitivni novčani tok) umanjen za zbir isplate kredita (kolona 3.) i drugih isplata (kolona 4.) (negativni novčani tok) u određenom periodu. Svi iznosi u kolonama 3.-9. pišu se s pozitivnim predznakom. Neto novčani tok može biti pozitivnog i negativnog predznaka, s tim da pozitivni predznak označava neto priliv sredstava u banku/MKO (uplate), a negativni predznak neto odliv sredstava iz banke/MKO (isplate).
- 13) U kolonu "Diskontovani neto novčani tok" unose se iznosi koji se dobiju diskontovanjem neto novčanih tokova iz kolone 12. koji se izračunava primjenom slijedeće formule:

$$NNT_k \left(1 + \frac{GKS}{100} \right)^{-\left(\frac{d}{t}\right)}$$

pri čemu je:

- NNT_k neto novčani tok u određenom periodu,
- GKS godišnja kamatna stopa, koja se iskazuje u planu otplate kredita.
- d/t u eksponentu je zbir tri komponente:

- 1) broja dana od datuma 0-tog perioda do 31. decembra iste godine kao udjela u broju dana u godini 0-tog perioda,
- 2) broja godina između godine novčanog toka koji diskontujemo i godine 0-tog perioda, ne brojeći dvije pomenute godine,
- 3) broja dana od datuma perioda u kojem se nalazi novčani tok koji diskontujemo do 31. decembra prethodne godine kao udjela u broju dana u godini novčanog toka koji diskontujemo.

Matematička formula za izračunavanje d/t izražava se na sledeći način:

$$\frac{d}{t} = \left[\frac{yyyy(0).31.12. - dat(0)}{t(0)} \right] + [yyyy(k) - yyyy(0) - 1] + \left[\frac{dat(k) - (yyyy(k) - 1).31.12.}{t(k)} \right]$$

$$t(0) = 1 + yyyy(0).31.12. - yyyy(0).01.01.$$

$$t(k) = 1 + yyyy(k).31.12. - yyyy(k).01.01.$$

pri čemu je

$dat(0)$ - datum 0-tog perioda

$dat(k)$ - datum perioda u kojem se nalazi novčani tok koji diskontujemo.

Kako je GKS stopa koju tek trebamo izračunati, navodimo postupak za njeno izračunavanje.

Otplatni plan završava redom "Ukupno", koji se nalazi nakon poslednjeg novčanog toka u poslednjem periodu. U tom se redu u koloni "Diskontovani neto novčani tok" sabiraju svi diskontovani neto novčani tokovi iz pojedinih perioda. GKS je aproksimativno rešenje, na dvije decimale, jednačine

$$\sum_k \left[NNT_k \left(1 + \frac{GKS}{100} \right)^{-\left(\frac{d}{t}\right)} \right] = 0.$$

Dobivena godišnja stopa u procentu na dvije decimale ne iskazuje se u otplatnom planu, već se koristi za irračunavanje EKS prema formuli

$$EKS = GKS \times \frac{UDIK}{UDIK - UDTND}$$

Značenje simbola UDIK i UDTND objašnjeno je u tačkama 14. i 15.

14. "Diskontovane isplate kredita" - u ovoj se koloni nalaze diskontovane vrijednosti isplata kredita iz kolone 3. Prilikom diskontovanja koristi se prethodno izračunata GKS, a diskontuje se prema 0-tom periodu uz pomoć formule

$$DIK_k = \left[(IK_k) \left(1 + \frac{GKS}{100} \right)^{-\left(\frac{d}{t}\right)} \right]$$

DIK_k označava diskontovanu isplatu kredita u određenom periodu, IK_k isplatu kredita u određenom periodu, dok ostali simboli imaju značenje kao u tački 1

Zbir diskontovanih isplata kredita, $UDIK = \sum_k DIK_k$ koji se koristi pri izračunavanju EKS opisane u tački 13., a nalazi se na presjeku reda "Ukupno" i kolone "Diskontovane isplate kredita".

15. "Diskontovani tokovi novčanog depozita" - u ovoj se koloni nalaze diskontovane vrijednosti tokova novčanog depozita iz kolone 10. Prilikom diskontovanja koristi se prethodno izračunata GKS, a diskontuje se prema 0-tom periodu pomoću formule

$$DTND_k = \left[(TND_k) \left(1 + \frac{GKS}{100} \right)^{\left(\frac{d}{7} \right)} \right]$$

DTND_k označava diskontovani tok novčanog depozita u određenom periodu,

TND_k označava tok novčanog depozita u određenom periodu.

Ostali simboli imaju značenja kao u tački 13.

Zbir diskontovanih tokova novčanog depozita, $UDTND_k = \sum_k DTND_k$, koji se koristi pri izračunavanju EKS opisane u tački 13., a nalazi se na presjeku reda "Ukupno" i kolone "Diskontovani tokovi novčanog depozita".

Otplatni plan koji se uručuje klijentu ne treba sadržavati pomoćne kolone 12. do 15. i procenat godišnje stope (GKS), koja se koristi pri izračunavanju EKS. Otplatni plan koji se prilaže kreditnoj dokumentaciji sadrži i te kolone, kao i GKS. Dobivena EKS obavezno se iskazuje na otplatnom planu, te ne smije biti manje uočljiva od ostalih podataka (informacija).

Na otplatnom planu obavezno treba navesti u kojoj se valuti iskazuju navedeni iznosi.

Kod kredita po tekućem računu ili žiro računu (tzv. dopušteno prekoračenje po transakcionom računu) nije potrebno izrađivati otplatni plan jer se takvi krediti vraćaju iz priliva koji prvi pristignu na klijentov račun. Za potrebe izračunavanja i iskazivanja EKS koja se odnosi na te kredite, u izračunavanje se uključuje jedino nominalna kamatna stopa. Ako banka obračunava različite kamatne stope za različite iznose dopuštenih prekoračenja, potrebno je izračunavati i iskazivati cijelu skalu pripadajućih EKS, uz precizno navođenje graničnih iznosa prekoračenja do kojih se pojedina EKS primjenjuje. Banka je dužna informisati klijenta i o eventualnim drugim naknadama, provizijama, te sličnim novčanim tokovima vezanim uz ovu vrstu kredita.

Prethodni pasus odnosi se i na sve ostale okvirne kredite, kao što je npr. revolving okvirni kredit po kreditnim karticama i slično.

Kod ugovorenih okvirnih kreditnih linija, ako se ne mogu unaprijed utvrditi datumi povlačenja sredstava, svako povlačenje sredstava smatra se posebnim kreditom, za koji se izrađuje otplatni plan s iskazanom EKS. Ako se određeni kredit odobrava u više tranši, naknadu za sklapanje ugovora, vođenje računa i ostale fiksne naknade, ili one vezane uz ukupni iznos kredita, treba podijeliti na pojedine tranše, proporcionalno njihovom iznosu, te pripadajuće alikvotne dijelove tih naknada i provizija uključiti u izračunavanje EKS na stvarni datum dospijeaća.

Za poslove po osnovu izdavanja akcepta, poslove faktoringa i finansijskog najma (lizinga) i poslove revolvinga, kao i za kredite po karticama koji se distribuiraju i zaključuju na prodajnim mjestima, te za mandatne poslove nije potrebno izrađivati otplatni plan i iskazivati EKS.

V IZRAČUNAVANJE EKS NA DEPOZITE POMOĆU PLANA ISPLATE DEPOZITA

Sa EKS na depozite banka je dužna upoznati klijente prije sklapanja ugovora o depozitu.

Analogno izračunu EKS na kredite, EKS na depozite izračunava se iz plana isplate depozita.

Pregled bitnih elemenata plana isplate depozita dat je u prilogu 2. ovog Uputstva i njegov je sastavni dio.

Plan isplate depozita, obrazac 2., sačinjava se uz pretpostavku da će ugovorne strane uredno izvršavati svoje obaveze.

Obrazac 2. popunjava se na sledeći način:

1. U koloni "Period" unosi se redni broj perioda u kojem dolazi do određenog novčanog toka. 0-ti period je onaj period u kojem dolazi do prvog novčanog toka. Poslednji period je onaj period u kojem dolazi do poslednjeg novčanog toka.
2. U kolonu "Datum dospijeća" unosi se datum kada dolazi do određenog novčanog toka. Bitno je navesti tačan datum s obzirom na to da se EKS računa prema stvarnom (kalendarskom) broju dana u mjesecu i 365/366 dana u godini. Pri računanju i iskazivanju EKS za depozite koji se uplaćuju/isplaćuju u ratama (npr. stambena štednja, štednja za penziju, rentna štednja i sl.) potrebno je od klijenta zatražiti da navede planirane datume kada bi trebalo doći do uplata/isplata rata, te iznose očekivanih uplata/isplata (ako je riječ o povremenim uplatama/isplatama). Najčešće će banka već i sama moći odrediti dinamiku uplata/isplata jer je, na primjer, riječ o programu rentne štednje ili sl., gdje su tačno utvrđeni datumi uplata/isplata.
3. U kolonu "Uplata depozita" unosi se iznos depozita, odnosno dijela depozita (iznos rate) koji treba uplatiti, i to u onom periodu, tj. na onaj datum kada je izvjesno da će do uplate doći, odnosno kada klijent očekuje da će uplatiti depozit. Kod depozita koji se uplaćuju u ratama u planu isplate depozita potrebno je navesti ciljani iznos depozita. Kod uplata rata na planu isplate depozita takođe treba naznačiti da je riječ o očekivanim uplatama.
4. U kolonu "Odobrenja" unose se odobrenja u korist klijenta koja se pripisuju depozitu (npr. iznos pripisane kamate, bonusi koji se pripisuju tokom trajanja ugovornog odnosa i sl.).
5. U kolonu "Druge uplate" upisuju se druge uplate koje deponent (vlasnik sredstava) izvršava na temelju sklopljenog ugovora o depozitu (npr. naknada za vođenje računa).
6. U kolonu "Isplata depozita" unosi se iznos depozita koji se isplaćuje, i to u onom periodu, tj. na onaj datum kada je izvjesno da će do isplate doći (npr. nakon isteka ugovora o oročenju depozita).
7. U kolonu "Isplata kamate" unosi se iznos kamate koji se isplaćuje u ugovorenim periodima.
8. U kolonu "Zaduženja" unose se zaduženja klijenta koja se obustavljaju na teret depozita (npr. obustava naknade za vođenje računa).
9. U kolonu "Druge isplate" unose se druge isplate koje banka isplaćuje deponentu na osnovu sklopljenog ugovora o depozitu (npr. isplata premije na depozit uslovljena ispunjenjem određenih uslova od strane deponenta, te druge slične isplate). Ako banka isplaćuje određenu premiju (bonus) na depozit, na planu isplate depozita obavezno se navodi procenat premije, odnosno paušalni iznos premije.
10. U kolonu "Stanje depozita" unosi se stanje depozita u određenom periodu. Ono je jednako iznosu uplaćenog depozita uvećanom za pripisanu kamatu, odnosno druge pripise, te umanjenom za naknade, koje banka naplaćuje s računa. Za potrebe izračunavanja EKS smatra se da se nakon isteka ugovora o oročenju isplaćuje cjelokupni iznos depozita s pripadajućom kamatom.
11. U kolonu "Napomena (opis)" unosi se kratak opis novčanog toka u određenom periodu.
12. Kolona "Neto novčani tok" je zbir uplata depozita (kolona 3.) i drugih uplata (kolona 5.) (pozitivni novčani tok) umanjeno za zbir isplate depozita (kolona 6.), isplate kamate (kolona 7.) i drugih isplata (kolona 9.) (negativni novčani tok) u određenom periodu. Za potrebe ovog Uputstva, odobrenja (kolona 4.) i zaduženja (kolona 8.) ne ulaze u izračunavanje neto novčanog toka. Svi iznosi u kolonama 3.-10. iskazuju se sa pozitivnim predznakom. Neto novčani tok može biti pozitivnog i negativnog predznaka, s tim da pozitivni predznak označava neto priliv sredstava u banku (uplate), dok negativni predznak označava neto odliv sredstava iz banke (isplate). Za potrebe izračunavanja EKS smatra se da će nakon isteka roka oročenja depozita deponent podići raspoloživi depozit zajedno s pripadajućom kamatom i ostalim isplatama (kao što je npr. premija).

13. U kolonu "Diskontovani neto novčani tok" unose se iznosi koji se dobiju diskontovanjem neto novčanih tokova iz kolone 12. traženom EKS pomoću formule

$$NNT_k \left(1 + \frac{EKS}{100} \right)^{-\left(\frac{d}{t}\right)}$$

- NNT_k označava neto novčani tok u određenom periodu,
- EKS u diskontnom faktoru označava efektivnu kamatnu stopu,
- d/t u eksponentu je zbir tri komponente:
 - 1) broja dana od datuma 0-tog perioda do 31. decembra iste godine kao udjela u broju dana u godini 0-tog perioda,
 - 2) broja godina između godine novčanog toka koji diskontujemo i godine 0-tog perioda, ne brojeći dvije pomenute godine,
 - 3) broja dana od datuma perioda u kojem se nalazi novčani tok koji diskontujemo do 31. decembra prethodne godine kao udjela u broju dana u godini novčanog toka koji diskontujemo.

Matematička formula za izračunavanje d/t izražava se na sledeći način:

$$\frac{d}{t} = \left[\frac{yyyy(0).31.12. - dat(0)}{t(0)} \right] + [yyyy(k) - yyyy(0) - 1] + \left[\frac{dat(k) - (yyyy(k) - 1).31.12.}{t(k)} \right]$$

$$t(0) = 1 + yyyy(0).31.12. - yyyy(0).01.01.$$

$$t(k) = 1 + yyyy(k).31.12. - yyyy(k).01.01.$$

$dat(0)$ - datum 0-tog perioda

$dat(k)$ - datum perioda u kojem se nalazi novčani tok koji diskontujemo.

Kako je EKS koju treba izračunati, navodimo postupak za izračunavanje.

Plan isplate depozita završava redom "Ukupno", koji se nalazi nakon poslednjeg novčanog toka u poslednjem periodu. U tom se redu u koloni "Diskontovani neto novčani tok" sabiraju svi diskontovani neto novčani tokovi iz pojedinih perioda. EKS je aproksimativno rešenje, na dvije decimale, jednačine

$$\sum_k \left[NNT_k \left(1 + \frac{EKS}{100} \right)^{-\left(\frac{d}{t}\right)} \right] = 0.$$

Dobivena EKS obavezno se iskazuje u planu isplate depozita, s dvije decimale, uz zaokruženje druge decimale, te ne smije biti manje uočljiva od ostalih podataka (informacija).

Plan isplate depozita koji se uručuje klijentu ne treba sadržavati pomoćne kolone 12. i 13., koje se koriste za izračunavanje EKS. Plan isplate depozita koji se prilaže depozitnoj dokumentaciji sadrži i te kolone.

Na planu isplate depozita obavezno treba navesti u kojoj se valuti iskazuju navedeni iznosi.

Kod tekućeg računa ili žiro računa (tzv. transakcijski računi) i kod štednog uloga i depozita po viđenju nije potrebno raditi plan isplate depozita, a za potrebe izračunavanja i iskazivanja EKS u izračunavanje se uključuje jedino nominalna kamatna stopa. Ako banka zaračunava različite kamatne stope za različite iznose stanja na ovim računima, potrebno je izračunavati i iskazivati cijelu skalu pripadajućih EKS, uz precizno navođenje graničnih iznosa stanja na ovim računima do kojih se pojedina EKS primjenjuje. Banka je dužna informisati klijenta i o eventualnim drugim naknadama, bonusima, te sličnim novčanim tokovima vezanim uz ove račune.

Ako depozit nije opterećen troškovima koji se uključuju u izračunavanje EKS, te ako ne postoje dodatni bonusi na depozit, kada se obračun kamata vrši jedanput godišnje ili češće,

uz primjenu konformne kamatne stope, odnosno kada su nominalna i EKS jednake, banka nije dužna izrađivati plan isplate depozita, već je dovoljno u ugovoru o depozitu navesti da je EKS jednaka nominalnoj kamatnoj stopi.

Uputstvo stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 01.01.2007. godine.

Broj: 04-1-622/07
Sarajevo, 18.4.2007.godine

DIREKTOR

Zlatko Barš

PRILOG:

- Primjer za plan otplate kredita
- Primjer za plan isplate depozita
- Plan otplate kredita, Obrazac 1
- Primjer za izradu plana otplate kredita
- Plan isplate depozita, Obrazac 2
- Primjer za izradu plana isplate depozita

PRIMJER ZA PLAN OTPLATE KREDITA

Građevinsko preduzeće ABC razmatra kredit sa bankom u iznosu od 1.000.000 KM. Nominalna kamatna stopa po kreditu je 12% godišnje. U pitanju je dugoročni kredit sa rokom otplate od 3 godine i grejs periodom od godinu dana od momenta povlačenja prve tranše kredita. Tokom grejs perioda obračunava se interkalarna kamata koja se plaća nakon godinu dana od dana povlačenja prve tranše, tj. po isteku grejs perioda. Interkalarna kamata se računa po redovnoj ugovorenoj nominalnoj kamatnoj stopi od 12%, primjenom komformne metode obračuna kamate. Za obradu kreditnog zahtjeva preduzeće je 1.marta 2002. godine platilo naknadu u iznosu od 50 KM. Isplata odobrenog kredita zatražena je u tranšama. Preduzeće planira da povuče ove tranše na sledeće datume: 1.maja 2002. godine tranšu od 500.000 KM; 1.avgusta 2002. godine tranšu od 250.000 KM; 1.decembra 2002. godine tranšu od 250.000 KM. Od odobrenja kredita (1.april 2002. godine) pa sve dok postoji nepovučeni dio kredita banka tromjesečno zaračunava naknadu u iznosu od 0,5% godišnje na preostali nepovučeni iznos kredita (naknada za rezervaciju sredstava). Naknada je plativa odmah. Osim toga, preduzeće je dužno nakon što mu banka odobri kredit, a prije nego što povuče prvu tranšu (1.aprila 2002. godine) da uplati novčani depozit u iznosu od 10% odobrenog kredita. Smatra se da će odobreni iznos biti u potpunosti povučen. Nakon otplate kredita banka će vratiti novčani depozit preduzeću uvećan za 1% kamate godišnje. Ako mu bude odobren kredit preduzeće će morati da plati proviziju u iznosu od 1% planiranog kredita (10.000 KM). Provizija je plativa odmah tako da bi trebala da se uplati neposredno nakon što je 1.aprila odobren kredit. Prva otplatna rata (jednaki anuiteti) u iznosu od 142.456,39 KM dospijeva 1.avgusta 2003. godine. Ostale rate dospijevaju svaka tri mjeseca, zaključno sa 1.majem 2005. godine (ukupno 8 rata). Pri izračunavanju kamate banka koristi kalendarski broj dana u mjesecu i 365 dana u godini.

PRIMJER ZA PLAN ISPLATE DEPOZITA

Ovdje se daje hipotetički primjer izrade plana isplate jednog oročenog depozita.

Fizičko lice razmatra polaganja depozita u iznosu od 50.000 EUR na oročenje u banku. Depozit bi uplatio u cjelosti 1. marta 2002. godine. Sredstva bi oročio na dvije godine. Pri otvaranju štednog računa deponent je dužan uplatiti jednokratnu naknadu za sklapanje ugovora o štednji u KM-ovskom iznosu ekvivalentnom protivvrijednosti od 5 EUR. Kamatna stopa na dvogodišnje oročenje ovog iznosa prema depozitnoj politici banke iznosi 5% godišnje, fiksno, s tim da se obračunava i pripisuje godišnje primjenom dekurzivne metode. Zajedno s pripisom kamate jedanput godišnje banka naplaćuje naknadu za vođenje računa. Ova naknada iznosi KM protivvrijednost od 5 EUR godišnje. Banka je obustavlja s deponentova računa. Ako deponent oročeni depozit zadrži u banci tokom cijelog ugovorenog perioda, takođe mu se isplaćuje premija u iznosu od 1% prvobitno položenog depozita. Stoga nakon dvije godine, 1.marta 2004. godine, deponentu stoji na raspolaganju 56.119,75 EUR. Pri izračunavanju kamate banka koristi kalendarski broj dana u mjesecu i 365 dana u godini.

Obrazac 1.

 (Banka)/ MKO

 (Ulica)

 (Grad)

Tel: _____

Fax: _____

PLAN OTPLATE KREDITA

Valuta _____ S val. klauzulom/ Otplatna rata _____ KM Godišnja Efektivna
 Iznos kredita _____ bez valutne klauzule Nominalna kamatna stopa _____ % **fiksna**/promjenljiva kamatna kamatna
 stopa u % (GKS) stopa u % (EKS)

Period	Datum dospijeca	Isplata kredita	Druge isplate	Anitet	Uplata glavnice	Uplata kamate	Druge uplate	Stanje kredita	Tokovi novčanog depozita (kolateral)	Napomena (opis)	Neto novčani tok	Diskontovani neto novčani tok	Diskontovane isplate kredita	Diskontovani tokovi novčanog depozita
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0														
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
Ukupno														

Napomena: Iskazana EKS važeća je na datum izrade otplatnog plana. Otplatna rata uključuje otplatnu kvotu, uplatu kamate, naknadu za servisiranje kreditne partije i transakcijsku naknadu.

Obrazac 1.

- PRIMJER -

(Banka)

(Ulica)

(Grad)
Tel: _____
Fax: _____

Valuta **KM** Otplatna rata **142.456,39** Godišnja kamatna stopa (%) **12,88** Efektivna kamatna stopa (%) **13,28**
Iznos kredita **1.000.000,00** Nominalna kamatna stopa (%) **12,00** fiksna

Period	Datum dospijeća	Isplata kredita	Druge isplate	Anuitet	Otplata	Uplata kamate	Druge uplate	Stanje kredita	Tokovi novčanog depozita (kolaterala)	Napomena Opis	Neto novčani tok	Diskontovani neto novčani tok	Diskontovane isplate kredita	Diskontovani tokovi novčanog depozita (kolaterala)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
0	2002.03.01.						50,00	0,00		Naknada za obradu kreditnog zahtjeva	50,00	50,00	0,00	0,00
1	2002.04.01.						10.000,00	0,00	100.000,00	Provizija za odobrenje kredita i uplata novčanog depozita	10.000,00	9.897,66	0,00	98.976,56
2	2002.05.01.	500.000,00						500.000,00		1. tranša kredita	-500.000,00	-489.980,58	489.980,58	0,00
3	2002.07.01.						826,96	500.000,00		Naknada za nepovučeni iznos kredita	826,96	794,15	0,00	0,00
4	2002.08.01.	250.000,00						750.000,00		2. tranša kredita	-250.000,00	-237.623,90	237.623,90	0,00
5	2002.10.01.						420,32	750.000,00		Naknada za nepovučeni iznos kredita	420,32	391,50	0,00	0,00
6	2002.12.01.	250.000,00						1.000.000,00		3. tranša kredita	-250.000,00	-228.195,90	228.195,90	0,00
7	2003.01.01.						208,47	1.000.000,00		Naknada za nepovučeni iznos kredita	208,47	188,34	0,00	0,00
8	2003.05.01.					91.443,55		1.000.000,00		Interkalarna kamata	91.443,55	79.388,80	0,00	0,00
9	2003.08.01.			142.456,39	112.456,39	30.000,00		887.543,61		1. rata	142.456,39	119.958,03	0,00	0,00
10	2003.11.01.			142.456,39	115.830,08	26.626,31		771.713,53		2. rata	142.456,39	116.351,12	0,00	0,00
11	2004.02.01.			142.456,39	119.304,98	23.151,41		652.408,55		3. rata	142.456,39	112.855,94	0,00	0,00
12	2004.05.01.			142.456,39	122.884,13	19.572,26		529.524,42		4. rata	142.456,39	109.544,18	0,00	0,00
13	2004.08.01.			142.456,39	126.570,66	15.885,73		402.953,77		5. rata	142.456,39	106.259,26	0,00	0,00
14	2004.11.01.			142.456,39	130.367,78	12.088,61		272.585,99		6. rata	142.456,39	103.072,84	0,00	0,00
15	2005.02.01.			142.456,39	134.278,81	8.177,58		138.307,18		7. rata	142.456,39	99.979,07	0,00	0,00
16	2005.05.01.			142.456,39	138.307,17	4.149,22		0,01	-103.114,40	8. rata i isplata novčanog depozita sa kamatom	142.456,39	97.069,48	0,00	-70.261,93
Ukupno		1.000.000,00	0,00	1.139.651,11	999.999,99	231.094,67	11.505,75		-3.114,40		242.600,40	0,00	955.800,38	28.714,63

Napomena: Iskazana EKS važeća je na datum izrade otplatnog plana. Otplatna rata uključuje otplatnu kvotu, uplatu kamate, naknadu za servisiranje kreditne partije i transakcijsku naknadu.

Obrazac 2.

(Banka)

(Ulica)

(Grad)
Tel: _____
Fax: _____

PLAN ISPLATE DEPOZITA

Valuta _____
Iznos depozita _____

Nominalna kamatna stopa _____% **fiksna**/promjenljiva Premija _____%

Efektivna _____%
kamatna
stopa (EKS)

Period	Datum dospjeća	Uplata depozita	Odobrenja	Druge uplate	Isplata depozita	Isplata kamate	Zaduženja	Druge isplate	Stanje depozita	Napomena (opis)	Neto novčani tok	Diskontovani neto novčani tok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ukupno:												

Napomena: Iskazana efektivna kamatna stopa važeća je na datum izrade otplatnog plana.

(Banka)

(Ulica)

(Grad)
Tel: _____
Fax: _____

Obrazac 2.

- PRIMJER -

PLAN ISPLATE DEPOZITA

Valuta EUR
Iznos depozita 50.000,00
Nominalna kamatna stopa 5,00 %
fiksna
Premija 1,00%
Efektivna kamatna stopa 5,93 (%)

Period	Datum dospijeća	Uplata depozita	Odobrenja	Druge uplate	Isplata depozita	Isplata kamate	Zaduženja	Druge isplate	Stanje depozita	Opis	Neto novčani tok	Diskontovani neto novčani tok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
0	2002.03.01	50.000,00		5,00					50.000,00	Uplata depozita i naknade za sklapanje ugovora o štednji	50.005,00	50.005,00
1	2003.03.01		2.500,00				5,00		52.495,00	Pripis kamate i obustava periodične naknade za vođenje računa	0,00	0,00
2	2004.03.01				52.490,00	2.624,75	5,00	1.005,00	0,00	Obustava periodične naknade za vođenje računa te isplata depozita s pripadajućom kamatom i premijom	-56.119,75	-50.005,00
Ukupno		50.000,00	2.500,00	5,00	52.490,00	2.624,75	10,00	1.005,00			-6.114,75	0,00

Napomena: Iskazana efektivna kamatna stopa važeća je na datum izrade plana isplate depozita.

